

Bijlage 1: Analyse jaarrekeningen 2023 van de zeven provinciale publieke verbonden partijen (gemeenschappelijke regelingen).

Inhoudsopgave

Pag.

Ambitie 7. Gezond en veilig Zuid-Holland

3

- Omgevingsdiensten

Ambitie 2. Bereikbaar Zuid-Holland

- Wegschap Tunnel Dordtse Kil

11

Ambitie 6. Sterke steden en dorpen in Zuid-Holland

- Grondbank Zuidplas

14

Achtergrondinformatie:

Over de kaderstellende en controlerende rol van Provinciale Staten zijn bestuurlijke gemaakte afspraken in de commissie Bestuur en Middelen en deze zijn vastgelegd in het besluit van Provinciale Staten van 28 januari 2015. Om aan deze rol invulling te kunnen geven worden de jaarrekeningen van alle provinciale verbonden partijen ter kennisname aangeboden. Daarbij ontvangt PS een analyse van deze jaarrekeningen en een korte verklaring van de verschillen met de bijbehorende begroting. Deze analyse is in deze bijlage opgenomen.

Ambitie 7. Gezond en veilig Zuid-Holland

Omgevingsdiensten DCMR, Haaglanden, Zuid-Holland Zuid, Midden-Holland en West-Holland

Er zijn in Zuid-Holland vijf omgevingsdiensten opgericht die de deelnemende gemeenten en de provincie taken uitvoeren op het gebied van taken op het gebied van de fysieke leefomgeving, vergunningverlening, toezicht en handhaving.

Algemeen	
<i>Visie en beleidsvoornemens</i>	<p>De omgevingsdiensten houden zich bezig met de uitvoering van plus- en basismilieutaken en VTH en hebben tot doel de kwaliteit van de dienstverlening aan burgers en bedrijven te verbeteren. De provincie blijft wel verantwoordelijk voor een integrale beleidsontwikkeling op het gebied van milieu en bodem. De provincie voert de regie op de beleidsuitvoering door beleidsprogrammering en monitoring.</p> <p>De omgevingsdiensten voeren wettelijke, provinciale milieutaken uit en geven invulling op het milieuterrein aan het Hoofdlijnenakkoord van het college van Gedeputeerde Staten. De in de provinciale begroting opgenomen prioriteiten en doelen vormen het uitgangspunt bij het opstellen van de provinciale werkplannen van de omgevingsdiensten.</p>
<i>Rechtsvorm en doel</i>	De omgevingsdiensten zijn rechtspersoonlijkheid bezittend openbaar lichamen, opgericht met het doel het ondersteunen van de deelnemers bij de uitvoering van hun taken op het gebied van de fysieke leefomgeving, alsmede de taken op het terrein van vergunningverlening, handhaving en toezicht.
<i>Bestuurlijk belang</i>	De omgevingsdiensten voeren (provinciale en gemeentelijke) wettelijke taken uit binnen het omgevingsrecht en op het gebied van omgevingsbeheer, behandelen klachten van burgers en meldingen van bedrijven en ondersteunen de provincie als opdrachtgever op duurzame ruimtelijke ontwikkeling en -beheer. Daarnaast voeren zij incidentele en additionele opdrachten uit voor provincie en gemeenten.
<i>Activiteiten</i>	<p>Structurele taken o.a.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Reguliere VTH taken op het gebied van milieu, natuur en water, • Bodemtaken (inclusief spoed en nazorg)
<i>Bevoegdheden</i>	Het namens Gedeputeerde Staten en met mandaat uitvoeren van taken en bevoegdheden in het kader van vergunningverlening, toezicht en handhaving en de uitvoering van programma's en projecten met inachtneming van het provinciaal beleid op het gebied van de fysieke leefomgeving. Het gaat daarbij o.a. om de uitvoering van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en de in die wet genoemde wetten, Wet milieubeheer en de daarbij behorende uitvoeringsbesluiten, Provinciewet, Algemene wet bestuursrecht, Wet geluidhinder, Luchtvaartwet, Wet bodembescherming, Waterwet (grondwater), Wet natuurbescherming, Vuurwerkbesluit, Besluit bodemkwaliteit en Provinciale verordening bescherming landschap en natuur.

<i>Stemverhoudingen 2023</i>	DCMR : 37,5% stemaandeel (vast stemaandeel) ODH : 29,0% stemaandeel (vast stemaandeel) OZHZ : 34,0% stemaandeel (vast stemaandeel) ODMH : 17% stemaandeel (o.b.v. het aandeel van de PZH deelnemersbijdrage in de primaire begroting 2023) ODWH : 14,0% stemaandeel (o.b.v. het aandeel van de PZH-deelnemersbijdrage in de primaire begroting 2023)
Controle en Verantwoording	
<i>Realisatie provinciale doelstellingen 2023</i>	<p>De provincie Zuid-Holland werkte aan verbetering van de milieukwaliteit in Zuid-Holland. De provincie versterkte de milieukwaliteit als integraal onderdeel van een goede leefomgeving verder. Dit door onder andere de programma's rond luchtkwaliteit, Zeer Zorgwekkende Stoffen, aanpak van geluidhinder en omgevingsveiligheid. De provincie werkte actief mee aan het verbeteren van het landelijke stelsel van vergunningverlening, toezicht en handhaving binnen het interbestuurlijk programma VTH (IBP VTH). Daarnaast werkten we binnen Zuid-Holland verder aan de doorontwikkeling van de Zuid-Hollandse omgevingsdiensten.</p> <p>Ook werkten we aan bescherming en benutting van de kwaliteiten van het bodem- en grondwatersysteem. Dit met als doel dat er geen bodemverontreinigingen meer zijn die leiden tot onaantvaardbare menselijke, ecologische en verspreidingsrisico's. Daarnaast ronden we voor de diverse onderwerpen de voorbereidingen voor de Omgevingswet af. De invoering is nu de volgende stap.</p>
<i>Realisatie (financiële) doelstellingen 2023 van de omgevingsdiensten</i>	Alle omgevingsdiensten hebben de werkzaamheden in overeenstemming met het overeengekomen werkplan uitgevoerd. Over de geleverde prestaties is gerapporteerd. Afwijkingen zijn besproken met de opdrachtgevers inclusief bijstuur- en beheersmaatregelen.
<i>Financiën:</i>	<p>In vergelijking tot de primaire begrotingen van de omgevingsdiensten liggen de uiteindelijke provinciale bijdragen in 2023 ongeveer € 7,7 mln. hoger dan geraamd. Een belangrijke reden is dat een aantal omgevingsdiensten in 2023 in hun primaire begroting rekening hebben gehouden met de inwerkingtreding van de Omgevingswet (overgang bodemtaken van provincie naar gemeenten). Een andere belangrijke oorzaak is dat in de primaire begrotingen van de diensten de aanvullende en incidentele opdrachten, uit voorzorg niet waren opgenomen (inmiddels zijn de OD's verzocht aanvullende incidentele opdrachten zoveel mogelijk alsnog te ramen). De omgevingsdiensten zijn mede wegens de lage voorspelbaarheid van aanvullende opdrachten, voorzichtig met het opnemen van een raming in de begroting.</p> <p>Het betreft in hoofdzaak de volgende aanvullende opdrachten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bodemtaken - Uitvoering natuurtaken soorten bescherming - Uitvoering natuurtaak stikstof - Uitvoering grondwatertaak - Uitvoering Brikstaken (Bouwen, reclame, inritten, kappen en slopen); - Afhandeling specifieke aandachtss dossiers.

	Omgevingsdienst	Provinciale bijdrage op basis van initiële begrotingen 2023 (exclusief aanvullende opdrachten)	Provinciale bijdrage op basis van jaarrekening 2023 (inclusief aanvullende opdrachten)	Verschil
	DCMR	€29,1 mln.	€ 31,1 mln.*	€ 2 mln.
	Haaglanden	€ 8,7 mln.	€ 12,3 mln.	€ 3,6 mln.
	Zuid-Holland Zuid	€ 7,2 mln.	€ 8,7 mln.	€ 1,5 mln.
	Midden-Holland	€3,5 mln.	€ 3,9 mln.	€ 0,4 mln.
	West-Holland	€ 2,8 mln.	€ 3 mln.	€ 0,2 mln.
	Totaal	€ 51,3 mln.	€ 59 mln.	€ 7,7 mln.
	* Mogelijk vindt er nog een correctie plaats van de provinciale bijdrage in de concept-Jaarrekening DCMR 2023.			
Reserves/ Weerstandsvermogen	Per einde 2023, oftewel begin boekjaar 2024, is het weerstandsvermogen bij omgevingsdiensten DCMR, ODH, ODMH en ODWH op het bestuurlijk gewenste niveau. De omvang van de weerstandscapaciteit van OZHZ bedroeg ultimo 2023 € 974.000,-. Het negatief resultaat over 2023 (€629.000,-) wordt gedekt uit de reserves, dus daalt de weerstandscapaciteit naar € 345.000,-. Gegeven het risicoprofiel is een weerstandscapaciteit van € 750.000,- benodigd. Dit betekent dat de weerstandsratio per ultimo 2023 0,46 is, welk onder het bestuurlijk gewenste niveau van 1,0 ligt.			
Risiko's en beheersmaatregelen	Onderstaande gegevens zijn gebaseerd op de conceptjaarrekeningen 2023 van de omgevingsdiensten en geven aan of de algemene reserve voldoende groot is om de ingeschatte risico's af te dekken.			

Omgevingsdienst	Beschikbare weerstandscapaciteit 2023 (inclusief bestemmingsreserves)	Benodigde weerstandscapaciteit 2023	Weerstandsratio	Opmerking
DCMR	€ 2,0 mln.	€ 1,49 mln.	1,30	De weerstandsratio van DCMR ligt binnen de bestuurlijk gewenste bandbreedte van 1,0 -1,4. DCMR heeft ook een bestemmingsreserve voor maatschappelijke duurzaamheidsopgaven. Deze reserve wordt niet meegeteld in het weerstandsvermogen, aangezien daar een bestemming op is bepaald.
Haaglanden	€ 1,36 mln.	€ 1,15 mln.	1,14	In de nota <i>Weerstandsvermogen en risicobeheersing, reserves en voorzieningen</i> is afgesproken dat ODH streeft naar een weerstandsratio van tussen de 1,0 en 1,4. Vanuit het positieve resultaat 2022 wordt € 55.155,- toegevoegd aan de algemene reserve om deze maximale omvang te bereiken. De weerstandsratio komt na deze toevoeging uit op 1,14 en past daarmee binnen de afgesproken bandbreedte.
Zuid-Holland Zuid	€ 0,34 mln.	€ 0,75 mln.	0,45	De omvang van de weerstandscapaciteit per ultimo 2023 bedraagt € 0,97 mln. tegenover een risicoprofiel van € 0,75 mln. Hierbij is nog geen rekening gehouden met de dekking van het financieel tekort 2023 van €0,63 mln. uit het weerstandsvermogen. Daarvan uitgaande komt het daadwerkelijk beschikbare weerstandscapaciteit uit op € 0,35 mln. De weerstandsratio komt daarmee op 0,45 en voldoet niet aan de gestelde norm van 1,0.
Midden-Holland	€ 1,4 mln.	€ 1,63 mln.	0,86	De beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt € 1,4 mln. De weerstandscapaciteit ligt binnen de grenzen van de afspraken binnen de "Nota weerstandsvermogen en risicomangement", waarbij een dekkinggraad tussen de € 1,3 mln. en € 1,6 mln. is gewenst. Hiermee is de weerstandscapaciteit voldoende. De bestemmingsreserves worden bij dit bedrag nog niet meegerekend, maar indien dat wel gebeurt, komt de weerstandsratio uit op 1,26

Resultaat	West-Holland	€ 2,21 mln.	€ 0,75 mln.	2,94	Na toevoeging van het positieve resultaat zou de beschikbare weerstandcapaciteit € 2.21 mln. bedragen terwijl de geïnventariseerde risico's €0,75 mln. bedragen. De ODWH heeft een voorstel aan het DB gedaan om het weerstandsvermogen op 5% te houden en reserves te maken voor opleidingsbudget, innovatiebudget en de CAO ontwikkeling 2024 en het restant (€0,71 mln.), uit te keren aan de deelnemers.
	Onderstaande tabel laat het resultaat van de omgevingsdiensten van boekjaar 2023 zien. Op basis van alle jaarrekeningen 2023 van de vijf omgevingsdiensten is het totaal jaarresultaat circa € 1,88 mln. positief.				
	Omgevingsdienst	Resultaat voor bestemming 2023	Opmerkingen		
	DCMR	€ 0,6 mln.	Dit resultaat is tot stand gekomen door ontwikkelingen in zowel opbrengsten als kosten. De opbrengsten waren € 0,5 mln lager dan begroot. De lage opbrengsten zijn, ondanks het aantal meer gerealiseerde directe uren, te verklaren door het in rekening brengen van een gemiddeld lager uurtarief dan begroot. De kosten waren in totaal € 1,0 mln. lager dan begroot. De onderbesteding komt onder andere door minder afgenomen diensten door derden en een onderbesteding op ICT en communicatiekosten. Wel waren er € 0,1 mln. meer aan renteopbrengsten gerealiseerd dan begroot.		
	Haaglanden	€ 0,9 mln.	Door incidentele meevallers is in 2023 voor ruim € 0,63 mln. meer baten ontvangen (waaronder € 350.000 rentebaten en € 0,28 mln. aan overige vergoedingen waaronder detachingsvergoedingen personeel, uitkeringen UWV etc.). Deze opbrengsten waren niet meegenomen in de begroting. De lasten zijn in 2023 ca. € 0,27 mln. lager uitgevallen (waaronder € 0,60 mln minder personele lasten en € 0,33 mln. hogere materiële lasten (indirecte kosten). Verder zijn er meer uren gemaakt dan begroot. Op basis van de nacalculatiemethode worden de meer gemaakte uren doorbelast aan de deelnemers waardoor per saldo bijna € 0,2 mln. meer opbrengst wordt gegenereerd. Deze opbrengst wordt via de balans met de deelnemers afgerekend. De overige € 0,7 mln. van het resultaat betreft storting in bestemmingsreserve ten behoeve van de doorontwikkeling van de omgevingsdiensten en het koersplan 2024 - 2028.		
Zuid-Holland Zuid	- €0,6 mln.	De programmarekening 2023 sluit met een negatief saldo van € 629.000. De lagere lasten betreffen hoofdzakelijk de additionele productkosten (€ 242.000); de externe kosten die direct			

			in rekening worden gebracht bij de opdrachtgevers. Hier staan direct gerelateerde lagere baten tegenover. Daarnaast is sprake van lager dan geraamde personeelskosten (€ 75.000). De kosten voor het vaste personeel waren € 118.000 lager, de inhuurkosten waren € 57.000 lager. De lagere personeelskosten hangen voor een deel samen met de iets lager dan geraamde omzet.
	Midden-Holland	€ 0,25 mln.	Het positieve resultaat is het resultaat van de twee programma's milieu en bouw- en woningtoezicht (BWT) en van de overhead tezamen. De afwijkingen zijn over de hele linie te zien, maar in beperkte omvang. Door strakke sturing is er een relatief klein resultaat gerealiseerd. Voorgesteld wordt om het resultaat toe te voegen aan de algemene reserve om daarmee de weerstandscapaciteit te verhogen.
	West-Holland	€ 0,75 mln.	Dit positieve resultaat is te verklaren door het strak sturen van de organisatie op de financiële uitgaven, maar zeker ook door diverse incidentele meevallers. De vacatures zijn ingevuld door relatief goedkopere krachten. Dit heeft ook tot een verlaging van voorziening voor verlofsparen geleid. Ook is er minder ingehuurd dan begroot. Daarnaast hebben incidenteel vrijvallen vanuit de reserve plaatsgevonden. ODWH heeft een voorstel aan het DB gedaan om het weerstandsvermogen op 5% te houden en reserves te maken voor opleidingsbudget, innovatiebudget en de CAO ontwikkeling 2024 en het restant (€0,71 mln.), uit te keren aan de deelnemers.
	Totaal	€ 1,9 mln.	
	Besluitvorming over de bestemming van het resultaat heeft nog niet plaatsgevonden, hierover besluit het Algemeen Bestuur. Het resultaat zou gerestitueerd kunnen worden aan de deelnemers, tenzij bestaande (bestemmings)reserves opgehoogd dienen te worden of nieuwe bestemmingsreserves noodzakelijk worden geacht. In geval van restitutie deelt de provincie naar rato van haar bijdrage en/of stemverhouding mee in het resultaat.		
<i>Goedkeurende verklaring accountant</i>	Voor alle omgevingsdiensten is de accountant voornemens een goedkeurende verklaring af te geven. De omgevingsdiensten hebben aangegeven met de aanbevelingen van de accountants aan de slag te gaan.		
<i>Beoordeling BZK</i>	Positief: in alle gevallen sprake van repressief toezicht (controle achteraf).		
<i>Prioriteit 2023/2024</i>	<p>Voorts hebben een aantal onderwerpen beleidsmatig extra aandacht gehad in 2023. Het betreft o.a.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het instrumentarium VTH wordt ingezet voor een veilige en gezonde leefomgeving. Met name op het gebied van luchtkwaliteit, geluid en omgevingsveiligheid (opslag en transport van gevaarlijke stoffen). Dit deden we binnen de kaders van de nota Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) 2018-2021. Het instrumentarium VTH reguleert de bedrijven en activiteiten die onder bevoegd gezag van GS vallen. Door de inzet hiervan ondersteunden we de beleidsambities zoals de energietransitie, circulaire economie en het Schone Lucht Akkoord. • De uitvoering van gemandateerde taken door omgevingsdiensten is gemonitord. Waar nodig gaven we sturing om de doelstellingen van de Nota VTH te halen. We informeerden PS over de afwijkingen. 		

- Om informatie beter en makkelijker te kunnen ontsluiten en delen, digitaliseren we het werkveld verder. Bij vergunningverlening werkten we verder aan de uitvoering van het ontwikkelprogramma Altijd Actuele Digitale Vergunning. We werkten aan de uitrol bij de Zuid-Hollandse omgevingsdiensten. Daarnaast haakten we aan bij landelijke ontwikkelingen.
- We voerden samen met de omgevingsdiensten inventarisaties uit bij bedrijven van ZZS en in de afvalverwerking. Daarnaast actualiseerden we vergunningen Dit alles om de uitstoot van (mogelijk) zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) naar lucht, wat er en bodem te voorkomen. Daarnaast overlegden we met het Rijk over regelgeving en onderzoek naar hoogwaardig hergebruik van ZZS-houdende materialen, en de vermindering van ZZS-houdend afval. We voorzagen de Tweede Kamer van informatie over ZZS.
- Naar aanleiding van de debatten over Chemours startten we met de uitvoering van de aangenomen moties en toezeggingen.
- In het kader van de circulaire economie brachten we knelpunten en kansen in het afvaldomein in kaart. Ook bouwden we kennis op rond het juridische afval-begrip.
- In het kader van de gezamenlijke doorontwikkeling van de 5 omgevingsdiensten in Zuid-Holland, stimuleerden we kennisuitwisseling met en tussen omgevingsdiensten. Ook bevorderden we de verdergaande samenwerking. Deze gezamenlijke doorontwikkeling richt zich op arbeidsmarkt, informatievoorziening en digitalisering, kennisdeling en -ontwikkeling op het gebied van milieucriminaliteit, circulaire economie en energie.
- De 5 Zuid-Hollandse omgevingsdiensten startten samen met de provincie een intensieve samenwerking op het gebied van administratief toezicht.
- In IPO verband droegen we actief bij aan het Interbestuurlijk programma dat zich richt op verbetering van het landelijke stelsel van vergunningverlening, toezicht en handhaving onder leiding van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Zo leverden we projectleiders voor het opstellen van een modelmandaat voor omgevingsdiensten. We dachten mee over kennisdeling in relatie tot privacy en de digitale systemen om gegevens uit te wisselen, en het ontwikkelen van regionale VTH-programmering op omgevingsdienst-niveau.
- De nota Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) 2024-2027 is vastgesteld. Daarmee is het VTH-instrumentarium en VTH-beleid aangepast om tegelijkertijd met de Omgevingswet van kracht te worden. Ook communiceerden we in- en extern over de komst van de Omgevingswet.

Overige aandachtspunten voor 2023 waren:

- Wijziging van de wet gemeenschappelijke regelingen; het traject is in gang gezet. PS hebben in 2023 de wijzigingsvoorstellen ter goedkeuring van de wijziging van de GR'en behoudens ODH reeds ontvangen.

Ambitie 2: Bereikbaar Zuid-Holland

Wegschap Tunnel Dordtse Kil

Het Wegschap Dordtse Kil beheert en exploiteert de toltunnel tussen Dordrecht en 's-Gravendeel evenals de aansluitende wegen. De Kiltunnel is sinds 1 oktober 1977 de belangrijkste oeververbinding tussen de Hoeksche Waard en het Eiland van Dordrecht. De N217 loopt door de Kiltunnel en sluit aan de Dordtse zijde aan op de industrieterreinen, de A16 en de N3.

Algemeen	
<i>Visie en beleidsvoornemens</i>	De Kiltunnel vormt een belangrijke schakel in de ontsluiting van het woon- en werkgebied van de betrokken gemeenten. Het Wegschap draagt op deze wijze bij aan het optimaliseren van weg-, vaarweg- en fietsinfrastructuur.
<i>Rechtsvorm en doel</i>	De gemeenschappelijke regeling Wegschap Tunnel Dordtse Kil is een rechtspersoonlijkheid bezittend openbaar lichaam, opgericht met het doel het beheren en exploiteren van een niet-openbare toltunnel en de aansluitende wegverbindingen.
<i>Bestuurlijk belang</i>	De toltunnel vormt een belangrijke schakel in de ontsluiting van het woon- en werkgebied van de gemeente Dordrecht en de gemeente Hoeksche Waard. In het kader van de integrale bereikbaarheid draagt het Wegschap bij aan het optimaliseren van weg-, vaarweg- en fietsinfrastructuur.
<i>Activiteiten</i>	Het openbaar lichaam verwezenlijkt zijn taakstelling door: <ul style="list-style-type: none"> • De financiële middelen voor de aanleg, onderhoud en exploitatie bijeen te brengen; • De tunnel toegankelijk te stellen voor elke verkeersdeelnemer die tegen betaling van de tunnel gebruik wil maken; • Het heffen van tolgelden tot zodanige bedragen dat een rendabele exploitatie van de tunnel gewaarborgd wordt.
<i>Bevoegdheden</i>	Binnen de regeling ten aanzien van de belangenbehartiging waarvoor zij is getroffen en het gebied waarvoor zij geldt, kunnen bevoegdheden van regeling en bestuur worden overgedragen en toegekend, binnen de grens van artikel 54 van de Wet gemeenschappelijke regelingen.
<i>Stemverhouding</i>	43% stemaandeel

Controle en Verantwoording	
<i>Realisatie provinciale doelstellingen 2023</i>	In de provinciale begroting zijn geen specifieke doelstellingen geformuleerd. De tunnel is aangelegd om de bereikbaarheid te verbeteren tussen de Hoeksche Waard en Dordrecht en omstreken.
<i>Realisatie (financiële) doelstellingen 2023 van Dordtse Kil</i>	<p>In 2023 zijn er 3,5 mln. voertuigen gepasseerd tegenover 4,3 mln. in 2022. Deze cijfers gaan echter om betalende voertuigen. In de periode van openstellingen zijn er 3,2 miljoen voertuigen gepasseerd. Totaal aantal passages in 2023 komt daarmee op 6,7 miljoen.</p> <p>Het resultaat over 2023 bedraagt € 2,4 miljoen. En ligt hoger dan oorspronkelijk begroot. Mede vanwege de (extra) financiële compensaties van Rijkswaterstaat gekoppeld aan de openstellingen. En een gemiddelde extra toename van het verkeersaanbod gedurende het jaar. Tot slot zijn met name de lasten overhead lager wat voornamelijk verklaard wordt door lagere personele lasten.</p>
<i>Financiën:</i>	Het Wegschap heeft in het verleden het jaarlijkse positief resultaat gebruikt om het negatief eigen vermogen op niveau te brengen. Dit is inmiddels ruimschoots het geval. Daarbij heeft het geholpen dat de rentelasten op de aangetrokken leningen relatief laag zijn.
Provinciale sturing	<p>Vanaf boekjaar 2021 is daarom de provinciale deelnemersbijdrage verlaagd naar structureel € 25.000. De deelnemersbijdrage van PZH wijkt hiermee niet af van de initiële begroting 2023.</p> <p>Over de eerdere jaren (2018 en 2019) is in 2023 door het bestuur besloten een teruggaaf te doen van de deelnemersbijdrage van totaal € 1.450.000. Waarvoor naar rato 50% is bestemd voor de Provincie. Na de renovatie is duidelijk geworden dat een lagere bijdrage in 2023 (€ 50.000) voldoende is. Het bedrag boven de € 50.000 over de bijdrage van 2018 en 2019 is om die reden aan de deelnemers gerestitueerd.</p> <p>Verder kan worden opgemerkt dat het Wegschap in 2024 een onderzoek heeft laten uitvoeren naar de meerjarige ontwikkeling van de verkeersaantallen. Met de uitkomsten gaat het Wegschap bij het opstellen van de ontwerpbegroting 2025 rekening houden. Ten aanzien van het wetgevingstraject Betalen Naar Gebruik is vooralsnog onbekend of en zo ja op welke wijze het nieuwe kabinet dit gaat implementeren. Hierdoor is er geen rekening gehouden met mogelijke effecten op de wat langere termijn.</p>

<i>Verantwoording:</i>	
Weerstandsvermogen	De totale weerstandscapaciteit bedraagt ultimo 2023, na toevoeging van het resultaat van boekjaar 2022 € 15,8 mln. De benodigde weerstandscapaciteit bedraagt € 1,5 mln. Met een weerstandsratio van 10,7 wordt ruim voldaan aan de norm van >1.
Risico's en beheersmaatregelen	<u>Renovatie</u> Inmiddels zijn alle renovatiewerkzaamheden afgerond. 2023 heeft in het teken gestaan van de punten op de i zetten en planning maken voor het meerjarenonderhoud van de tunnel.
Resultaat	Het resultaat bedroeg in 2023 op basis van de concept jaarrekening € 2,4 mln.
<i>Goedkeurende verklaringen accountants</i>	De accountant van het Wegschap is voornemens een goedkeurend oordeel voor getrouwheid en rechtmatigheid af te geven.
<i>Beoordeling BZK</i>	Positief: repressief toezicht.
<i>Prioriteit 2023/2024</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Actualisatie liquiditeitsprognose • Kwantificeren openstaande risico's • Kennisborging als gevolg van organisatieverandering

Ambitie 6: Sterke steden en dorpen in Zuid-Holland

GR Grondbank RZG Zuidplas

De provincie Zuid-Holland vervult een belangrijke rol als het gaat om de regionale economische ontwikkelingen in Zuid-Holland. Het verder uitbouwen van de regionale economie vindt plaats door:

- 'nieuw-ontwikkeling' van bedrijfsterreinen;
- herstructurering van de bestaande bedrijfsterreinen;
- structureren en organiseren van de toegang tot financiering voor startende en groeiende innovatieve technologiebedrijven en projecten;
- verbetering van de ruimtelijke kwaliteit inclusief het vergroten de aantrekkingskracht van het vestigingsklimaat en een beter e fysieke bereikbaarheid;
- herontwikkeling van saneringslocaties;
- storten van afval door het in verhuur geven van het terrein van de voormalige Derde Merwedehaven in de gemeente Dordrecht;
- versterken van het glastuinbouwcluster;
- herstructurering van de glastuinbouwgebieden;
- programmering van ontwikkelingen, de strategische grondverwerving en uitnamen van gronden, de financiering, de kwaliteitsbewaking en het coördineren van de uitvoering van ruimtelijke projecten.

Algemeen	
<i>Visie en beleidsvoornemens</i>	De nadruk bij de integrale en regionale gebiedsgerichte projecten ligt op de programmering, het plannen en het onderling afstemmen van activiteiten en projecten. Daarbij spelen de strategische ligging van gronden, de financiering, de kwaliteitsbewaking en de borging van de realisatiekracht een belangrijke rol. Door hieraan invulling te geven komen gewenste ontwikkelingen van de grond.
<i>Rechtsvorm en doel</i>	In het verleden is ten behoeve van de realisatie van de Interregionale Regionale Programma's (IRP's) een aantal gemeenschappelijke regelingen gevormd. Deze heeft ondersteund bij het realiseren van de gebiedsontwikkeling. Zij hebben het doel in samenwerking met andere (publieke)partijen een integrale en regionale gebiedsontwikkeling te realiseren. De grondbank is de laatste gemeenschappelijke regeling die nog actief is op dit gebied mede namens de provincie.
<i>Bestuurlijk belang</i>	Het binnen een aangegeven gebied, in onderlinge samenhang: <ul style="list-style-type: none"> • Programmeren, plannen en onderling afstemmen van ontwikkelingen en activiteiten; • Kwaliteitsbewaking en financiering plannen; • Realiseren van concrete projecten.

<i>Activiteiten</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Ruimtelijke inrichting en vormgeving van het gebied; • Het gezamenlijk financieren van ontwikkelingen en plannen; • Adviseren en overleg voeren over concrete activiteiten.
<i>Bevoegdheden</i>	Binnen de regeling ten aanzien van de belangenbehartiging waarvoor zij is getroffen en het gebied waarvoor zij geldt, kunnen bevoegdheden van regeling en bestuur worden overgedragen en toegekend, binnen de grens van artikel 54 van de Wet gemeenschappelijke regeling.
<i>Stemverhouding</i>	40% stemaandeel
Controle en Verantwoording	
<i>Realisatie provinciale doelstellingen 2022/2023</i>	De Grondbank heeft tot doel het ontwikkelen, vaststellen en uitvoeren van een strategisch beheer- en uitnamebeleid voor de verworven gronden ten behoeve van een effectieve realisatie van de in het kader van het vastgestelde Intergemeentelijk Structuurplan voor het rechtsgebied te formuleren ruimtelijke en sectorale doelstelling.
<i>Realisatie (financiële) doelstellingen van de betreffende verbonden partijen</i>	<p>Met het in de Visie Ruimte en Mobiliteit (VRM) bevestigen van de Zuidplaspolder als ontwikkellocatie voor dorps- en landelijk wonen en bedrijven- en glaslocatie, blijft er perspectief op de ontwikkeling van de door de Grondbank verworven gronden.</p> <p>Op 1 juli 2021 is de Koopovereenkomst tussen de Grondbank en de gemeente Zuidplas ondertekend. De Koopovereenkomst is gesloten onder de opschortende (en na wijziging inmiddels ontbindende) voorwaarden dat de gemeenteraad van Zuidplas op grond van haar budgetrecht instemt en de bestemmingen wonen en werken planologisch onherroepelijk worden. Met de verkoop van haar gronden aan de gemeente Zuidplas wordt alsdan voldaan aan de doelstellingen van de Grondbank zoals geformuleerd in haar Gemeenschappelijke Regeling en het Uitname Strategie Kader (USK) 2018. Bij het definitief worden van het omgevingsplan vindt de nadere uitvoering van eerder gemelde principeovereenkomst plaats en de afwikkeling hiervan.</p> <p>Een gevolg van de Koopovereenkomst is dat de deelnemersbijdragen, zoals vermeld in de begroting 2021 en meerjarenbegroting 2022-2024 vanaf 1 januari 2021 op de boekwaardeontwikkeling geactiveerd gaan worden en niet in rekening gebracht gaan worden bij de deelnemers.</p> <p>De gemeente Zuidplas heeft in mei 2023 aangegeven niet bij machte te zijn om vóór 31 december 2024 alle gronden in één keer over te nemen doch gefaseerd. Hierdoor is een nieuwe situatie ontstaan waarbij gebleken is dat de verlenging van de Grondbank tot de minste financiële gevolgen op korte termijn leidt waarbij een budget-neutrale oplossing nog tot de mogelijkheden behoort. De aangepaste GR-tekst - toegesneden op de Wgr. en beoogde verlenging van 10 jaar - zal eind Q1 2024 naar PS en raden worden gestuurd.</p>

<p><i>Financiën:</i></p> <p>Provinciale sturing</p>	<p>De deelnemersbijdrage PZH wijkt niet af van de bijgestelde begroting 2023.</p> <p>Bijdrage op basis van jaarrekening: € 0</p> <p>De 1e herziening van de begroting 2024 van de Grondbank RZG Zuidplas wordt eind Q1/begin Q2 2024 voorgelegd aan PS en raden. De aanleiding voor deze herziene begroting is dat bij het opstellen van de begroting 2024 rekening is gehouden met de verkoop van de gronden aan de gemeente Zuidplas en het budgettair neutraal afsluiten van de Grondbank ultimo 2024. De verkoop van de gronden zal echter niet meer in 2024 plaatsvinden waardoor de begroting 2024 aanpassing behoeft. Bij deze wijziging wordt de begroting ook op 2 andere posten bijgesteld te weten de rentekosten en de liquidatiekosten. De wijzigingen leiden per saldo tot aanpassing van het te deactiveren bedrag en heeft derhalve geen effect op het saldo van de Grondbank dat ongewijzigd nihil blijft.</p> <p>De huidige looptijd van de Grondbank eindigt per 1 januari 2025. Het Dagelijks Bestuur van de Grondbank heeft inmiddels besloten een voorstel tot aanpassing van de gemeenschappelijke regeling aan het Algemeen Bestuur voor te leggen waarna dit voor een zienswijze aan de deelnemers wordt verzonden. In deze aanpassing is de eindtermijn van de Grondbank op 31 december 2034 gesteld. Hoewel de deelnemers daar nog een besluit over moeten nemen, wordt vanuit de Grondbank geadviseerd om toch al de ontwerpbegroting 2025 vast te stellen en hiervoor de zienswijze procedure te starten. Daarmee worden de deelnemers vooruitlopend op een besluit over de aanpassing van de gemeenschappelijke regeling de mogelijkheid geboden een reactie te geven en wordt gezorgd dat er bij een eventuele verlenging van de Grondbank bij de start van het begrotingsjaar 2025 sprake is van een vastgestelde begroting.</p>
<p><i>Verantwoording:</i></p> <p>Reserves/weerstandvermogen</p>	<p>De weerstandscapaciteit van de Grondbank is per 31 december 2023 nihil. De deelnemers van de Grondbank staan van rechtswege garant voor de algemene reserve. Dat de weerstandscapaciteit nihil is past in het kader van de gemaakte afspraken zoals vastgelegd in de Overeenkomsten met de gemeente Zuidplas.</p> <p>Door het afsluiten van de Koopovereenkomsten in 2021 is de gehele getroffen verliesvoorziening van de Grondbank, groot € 21 mln. vrijgevalen in plaats van de begrote € 10 mln. In het najaar van 2021 heeft het Algemeen Bestuur van de Grondbank door middel van een tussenrapportage de hierop betrekking hebbende begrotingswijziging goedgekeurd.</p> <p>Op grond van artikel 12, lid 2 van de Verordening Financieel beleid en beheer Grondbank RZG Zuidplas, dienen jaarlijks de gronden in een driejaarlijkse cyclus getaxeerd te worden. Gezien de afspraken in de Koopovereenkomst 2021 was het voor de jaarrekening 2022 niet opportuun om de gronden te laten taxeren, immers in deze overeenkomst zijn afspraken gemaakt over de verkoopprijs voor de gronden. Gezien de gewijzigde omstandigheden is besloten voor de jaarrekening 2023 wel tot taxatie van de gronden en opstallen over te gaan.</p>

<p>Risico's en beheersmaatregelen</p>	<p><u>Eigen vermogen</u> De Grondbank had ultimo 2021 een negatief eigen vermogen van € - 17,3 mln. Na bestemming van het resultaat 2021 ad € 17,3 mln. is het eigen vermogen € 0. Dit is conform de afspraken zoals vastgelegd in de bestuursovereenkomst waaruit blijkt dat de Grondbank break-even/resultaatneutraal zal eindigen. De eerder getroffen verliesvoorziening voor afdekking van het risico is vrijgevallen (was € 6,9 mln.). Ultimo 2023 is het eigen vermogen € 0.</p> <p><u>Ontwikkeling van het Middengebied start niet c.q. niet op korte termijn</u> Het grootste risico voor de Grondbank is thans dat de ontwikkeling van het Middengebied niet of niet op korte termijn start, bijvoorbeeld omdat de Grondexploitatie niet sluitend te krijgen is, de gemeente het risico voor de ontwikkeling te groot vindt, of de bestemmingen wonen en werken bij het in procedure te brengen bestemmingsplan voor het Middengebied definitief niet onherroepelijk worden. Hierdoor zou de verkoop van de gronden van de Grondbank aan de gemeente Zuidplas niet door kunnen gaan. In een dergelijke situatie gaat de voorgenomen gebiedsontwikkeling van de Zuidplaspolder op grond van de gemaakte afspraken niet door. De vraag is dan welk perspectief geldt er voor de waardering van de gronden, wat zijn deze gronden dan in die situatie waard? Ontegenzeggelijk is de gemiddelde grondprijs in de Grondbank hoger dan de 'agrarische' waarde, althans de waarde zonder ontwikkelingsperspectief. De totale waarde van de gronden zonder ontwikkelingsperspectieven zal op een niveau van ca. € 30 mln. liggen. In een dergelijke extreme situatie zal het totale verlies tussen de € 60 en € 70 mln. kunnen bedragen. In het scenario, bij het beperkt of het geheel ontbreken van ontwikkelingsinitiatieven, zal dit bedrag (grotendeels) afgeboekt dienen te worden en dienen de deelnemers het tekort op de balans aan te zuiveren</p> <p>Het verschil tussen de verwachte agrarische waarde en de boekwaarde per 31-12-2024 (het moment waarop de afspraken van de bestuursovereenkomst gebaseerd zijn) is ingeschat op € 55,6 mln. (boekwaarde: € 94,4 mln. en marktwaarde: € 38,8 mln.). Voor de periode tussen 2024 en 2026 zijn in 2023 nog nadere afspraken gemaakt tussen de Grondbank en de gemeente Zuidplas hoe met de financiering om te gaan. Het provinciale aandeel van 40% bedraagt € 22,2 mln. en is als risico opgenomen in de provinciale jaarrekening.</p> <p>De jaarrekening 2023 sluit met een neutraal totaal resultaat van € 0 mln.</p>
<p>Resultaat</p>	<p>De accountant van de Grondbank is voornemens een goedkeurend oordeel voor getrouwheid en rechtmatigheid af te geven.</p>
<p><i>Goedkeurende verklaringen accountants</i></p>	<p>Positief: repressief toezicht voor 2021.</p>
<p><i>Beoordeling BZK</i></p>	<p>De totstandkoming van nadere afspraken tussen de gemeente Zuidplas en de Grondbank over de financiering van de gronden bij gefaseerde afname in de periode na 2025.</p>